

Particuliere dienstverlening in het sociaal domein

Barbara Berkelaar van PerspeKtief en Mario Nossin van SMD Enschede gingen met de deelnemers in gesprek over de onvolhoudbaarheid van de RvT en de organisaties daaromheen. Als we over 5 jaar kijken, past dan binnen de huidige transformatie nog wel de organisatie zoals we die nu kennen? En past daar een RvT bij zoals we die nu kennen? Wat zou er gebeuren als we na dit gesprek concluderen dat we stoppen met de Raad van Toezicht?

Mario Nossin schetste de situatie in Enschede; een unieke stad omdat de gemeente en SMD gezamenlijk de wijkteams organiseren, van 0-oneindig, in alle levensdomeinen. Daartoe is een co-creatieve overeenkomst gesloten, helemaal volgens de principes van Derk Looibach. De gemeente en SMD. Verder is Mario directeur geweest de transformatie in het Zuiden van Nieuw Zeeland. Daar vond de transformatie 20 jaar geleden plaats. Zijn stelling is dat je zou kunnen stoppen met de huidige samenstelling van Raden van Toezicht. De klanten of de burgers zouden toezicht houden moeten houden. Kom je dan niet veel sneller bij de bedoeling van de transitie waar het om draait?

Deze prikkelende uitspraken brachten de discussie goed op gang.

Wat zou er mis kunnen gaan als je cliënten toezicht laat houden? Na enige discussie scherpt Mario de stelling nog verder aan: het gaat om particuliere dienstverlening in het sociale domein. Als je kijkt naar de inwoners en naar de inhoud kijkt en naar het gegeven van maatwerk. Dan is er zoveel mogelijk kleinschaligheid. Vanuit dat perspectief is het wenselijk dat er vanuit ondernemerschap en vanuit de samenleving een partnerschap wordt aangegaan. Dat is ook het onderwerp van de sessie: als je een partnerschap of ondernemerschap dicht bij de mensen en het netwerk organiseert, dan ben je per definitie de controle kwijt. De vraag is dan hoe je dat gaat contracteren en hoe je het toezicht organiseert.

In Nieuw Zeeland zijn in vier jaar tijd alle institutionele settings voor mensen met een verstandelijke beperking en psychiatrie gesloten; er kwam een samenscholingsverbod van meer dan vier of vijf mensen met dezelfde problemen. Ze moesten kleinschalig wonen organiseren en cliënten ondersteunen op alle domeinen in de samenleving. Je kon niet anders dan een partnerschap aangaan met ondernemers. Plotseling was voor de local authorities (zeg maar gemeenten) het belangrijkste vraagstuk, omdat er een samenwerking is tussen gemeenten en uitvoerders, dat de RvT van de uitvoerder eigenlijk hetzelfde is als de gemeenteraad. De gemeenteraad verandert en daar komen anderen voor in de plaats. Vanuit andere belangen en een politiek. Er is dan een spanningsveld tussen een gemeenteraad die ook iets gaat zeggen over de uitvoering en tegelijkertijd de RvT die er ook iets van vindt.

Medezeggenschap is niet meer genoeg. De vraag is vooral of je iets met zeggenschap moet doen. Als mensen zelf regie hebben, kun je per definitie niet meer de vraag stellen: "wat heb je nodig?" of "waar heb je recht op". De gouden vraag die je dan kunt stellen is: "Wat wil je dat er gebeurt?" Daar komt altijd iets anders uit dan wat er al beschikbaar zou zijn op de markt. Het is nooit goed genoeg. Maatwerk betekent dat je 17 miljoen verschillende maten zou kunnen hebben. Bij de vraag "wat wil je dat er gebeurt" ontstaat een andere lijn van denken. Daar kunnen sociale en particuliere ondernemers maar ook bestaande zorgaanbieders een antwoord op formuleren.

Als het toezicht bij de inwoners of cliënten ligt verandert hun rol. Een cliëntenraad is iets anders. Die geven raad over iets dat al besproken is, maar als ze zeggenschap hebben, dan komen ze allicht met iets anders. Dit gaf aanleiding voor een volgende discussie.

Een opsomming van de vragen en opmerkingen:

Met welke intentie schaf je de RvT dan af?

Heb je als organisatie nog bestaansrecht als de cliënten de regie nemen?

Hoe is eigenlijk geregeld bij een zorg coöperatie? De coöperatie is van de burgers, zorgvragers worden lid en zij zijn dus ook het hoogste orgaan.

Het opheffen van de RvT is een fantastische gedachte om dat eens te doen en te bekijken wat er gebeurt. Maar wees wel voorzichtig, gooi het kind niet met het badwater weg. We hebben het allemaal over kwetsbare mensen. Het gaat over geld van de belastingbetaler. Ook dat is een taak van de RvT. Het geld moet zinvol besteed worden.

Tegelijkertijd heb je wel wat chaos nodig, ook al gaat het om belastinggeld en kwetsbare mensen. Zonder chaos geen verandering. Je zou ook kunnen beginnen met kleinere organisaties, waar het risico wat minder groot is.

Al discussiërend kwam deze groep tot het volgende dilemma:

Je kan ook een arena organiseren om je als RvT af te vragen, of je te laten bevragen, waarom je nu bestaat. Wat is de waarde van waaruit je opereert? Je zou dit het 'kritische vrienden principe' kunnen noemen. Die mee denken, maar wel kritisch zijn. De vraag is dan: durven wij een arena te organiseren met kritische vrienden?